

УДК 341.11

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-278-284

Василь СЛІПЕНЮК©

доктор філософії (право)

(Національний університет «Одеська політехніка»,
м. Одеса, Україна)

ДО ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА ВЕТО В РАДІ БЕЗПЕКИ ООН

Висвітлено проблематику реформування можливості застосування права вето в Раді Безпеки ООН. Зокрема, розкрито завдання, повноваження та склад Ради Безпеки ООН. Детальну увагу приділено процесу ухвалення рішень Ради Безпеки та праву вето постійних членів цього органу. Проаналізовано основні випадки застосування останнього, зокрема й в контексті російсько-української війни, та зроблено висновок про його архаїчність, негативний вплив на діяльність ООН, а також процес підтримання й зміцнення миру і міжнародної безпеки. З метою усунення суб'єктивності під час ухвалення рішень, які стосуються врегулювання інтернаціональних конфліктів, запропоновано запровадження процедури подолання права вето двома третинами голосів усіх членів Ради Безпеки ООН.

***Ключові слова:** реформування, право вето, Рада Безпеки, ООН, мир, міжнародна безпека.*

Постановка проблеми. Процеси глобалізації та розвиток різних держав мають наслідком не лише позитивні, а й негативні зміни. Протягом останніх десятиріч чимало провідних держав світу збільшують свої витрати на розробку та придбання новітніх систем озброєнь, що загострює проблематику застосуванням силових методів при розв'язанні конфліктів за розподіл сфер впливу. Яскравим прикладом реалізації останньої є повномасштабний військовий напад росії на Україну.

Наведене актуалізує питання ефективної діяльності міжнародних безпекових організацій, спрямованих на попередження та вирішення інтернаціональних конфліктів. Провідне місце в цій системі займає Організація Об'єднаних Націй (далі – ООН), у складі якої діє Рада Безпеки. Однак функціонування цієї організації на сьогодні є недосконалою. Насамперед це виявляється в можливості країни-агресора блокувати рішення ООН, спрямовані на допомогу країні, яка обороняється від неспровокованого нападу іншої держави. Тож РФ, яка порушила територіальну цілісність України, вчиняє низку воєнних злочинів на нашій території, погрожує застосуванням ядерної зброї, на сьогодні має право вето в Раді Безпеки ООН, що дає змогу блокувати будь-які спроби системної допомоги Україні на міжнародному рівні.

Отже, формується негативний прецедент, коли держава-агресор, яка вчиняє низку воєнних злочинів, перешкоджає надання допомоги державі, що обороняється. З огляду на це актуалізується питання реформування можливості застосування права вето в Раді Безпеки ООН.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблематика реформування можливості застосування права вето в Раді Безпеки ООН неодноразово була у центрі уваги вітчизняних науковців. На сторінках юридичної літератури її досліджували Д. Волович, Л. Дорош, Р. Губань, І. Судак, О. Тищенко, І. Черінько, І. Хостюк та ін. Водночас події 2022 року спонукають до перегляду напрацьованих у цій сфері, зважаючи на російську збройну агресію, яка ставить під сумнів усю нині існуючу систему міжнародної безпеки. Наведене підтверджує актуальність обраної тематики та необхідність проведення додаткового наукового дослідження.

Метою цієї статті є висвітлення недоліків застосування права вето в Раді Безпеки ООН та вироблення пропозицій щодо його реформування.

Виклад основного матеріалу. Перша світова війна показала важливість

© В. Сліпенюк, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1879-5596>

v.slipeniuk@gmail.com

забезпечення колективної безпеки та створення превентивних механізмів для її підтримання. Незліченні людські жертви стали відправною точкою для кардинальних змін в політиці, економіці та суспільному житті цілих континентів. З метою сприяння розвитку співробітництва між усіма народами, а також гарантування миру й безпеки, в лютому 1919 року на Паризькій мирній конференції було створено Лігу Націй – першу міжнародну організацію.

За час свого існування Ліга Націй вирішила чимало міждержавних конфліктів, однак через свої інституційні недоліки не змогла попередити й надалі зупинити Другу світову війну, яка зрештою й стала причиною остаточного розпаду цієї організації.

На зміну Ліги Націй в 1945 році було створено нову міжнародну організацію – Організацію Об'єднаних Націй, метою якої є підтримання та зміцнення миру й міжнародної безпеки, розвиток співробітництва між державами світу. Протягом ХХ ст. ООН стала провідною міжнародною організацією, універсальною платформою для вирішення нагальних глобальних проблем розвитку людства. У Статуті ООН проголошено, що основними цілями її діяльності є не лише «підтримка миру та безпеки у світі через ефективні колективні заходи, а й розвиток відносин між націями на основі принципів рівності та самовизначення, міжнародне співробітництво щодо вирішення економічних, соціальних та гуманітарних проблем, забезпечення реалізації основних прав та свобод людини, а також узгодження дій країн для досягнення цих цілей» [10].

Для досягнення наведених цілей в ООН сформовано потужну інституційну систему. Особливу роль серед них відіграє Рада Безпеки. Винятковість вказаного органу полягає в тому, що Рада Безпеки ООН є єдиним органом цієї міжнародної організації, який уповноважений ухвалювати рішення, обов'язкові для виконання всіма державами-членами, однак рішення усіх інших інституцій мають для них виключно рекомендаційний характер.

Як і ООН загалом, Рада Безпеки була створена після Другої світової війни для усунення недоліків Ліги Націй у підтриманні миру у всьому світі. Перша сесія цього органу була проведена 17 січня 1946 року у Лондоні, проте в основному його робота була паралізована в наступні десятиліття через холодну війну між Сполученими Штатами та радянським союзом та їхніми союзниками. Водночас Радою Безпеки ООН здійснено санкціонування військового втручання в Корейську війну (1950) та кризу в Конго (1960), а також миротворчих місій у Західній Новій Гвінеї (1962), на Кіпрі (1964) та на Синайському півострові (1965-1967). Після розпаду радянського союзу, кількість миротворчих зусиль ООН різко збільшилась в масштабах. Зокрема, відповідні місії направлялись в Кувейт, Намібію, Камбоджу, Боснію та Герцеговину, Руанду, Сомалі, Судан та Демократичну Республіку Конго. Загалом, за всю історію існування ООН було здійснено понад сімдесят миротворчих місій, вісімнадцять з них й досі знаходяться на місцях дислокації. Попри те, що досить часто місії тривають роками, або ж навіть й десятиліттями, їхній успіх ставиться під сумнів. Окрім того, відверто провальними є місії Хорватії та Руанді, під час яких не лише не вдалось запобігти конфлікту, а й допущено геноцид цивільного населення.

Відповідно до положень статуту ООН [10], у випадку надходження до Ради Безпеки скарги про загрозу миру, насамперед цей орган має рекомендувати сторонам спробувати досягти згоди мирними засобами. З цією метою Рада Безпеки уповноважена:

- встановити принципи мирної угоди;
- проводити розслідування та посередництво в деяких випадках;
- відправити місію;
- призначити спеціальних представників;
- просити Генерального секретаря використати свої добрі послуги для досягнення мирного врегулювання спору.

У випадку недосягнення позитивних результатів застосування наведених заходів, та початку між сторонами конфлікту військових дій – головним завданням Ради Безпеки є якнайшвидше їхнє припинення. З цією метою досліджуваний орган уповноважений:

- видавати директиви про припинення вогню, які можуть допомогти запобігти ескалації конфлікту;
- направити військових спостерігачів або миротворчі сили, щоб допомогти зменшити напруженість, розділити протиборчі сили та встановити спокій, за якого можна шукати мирне врегулювання.

Окрім того, Рада Безпеки може застосувати й примусові заходи, зокрема:

- економічні санкції, ембарго на постачання зброї, фінансові штрафи та обмеження, а також заборона на поїздки;
- розрив дипломатичних відносин;
- блокада;
- колективні військові дії.

Треба наголосити, що головне завдання застосування цих заходів виявляється в зосередженні уваги відповідальних осіб певної держави на тому, що їхня політика засуджується міжнародним співтовариством та потребує корегування. При цьому вжиті заходи повинні мати мінімальний негативний вплив на цивільне населення та економіку держави.

Як вбачається із ст. 23 статуту ООН, «Рада Безпеки складається з п'ятнадцяти членів Організації. Китайська Республіка, Франція, Союз Радянських Соціалістичних Республік, Сполучене Королівство Великої Британії й Північної Ірландії та Сполучені Штати Америки є постійними членами Ради Безпеки; Генеральна Асамблея обирає десять інших Членів Організації як непостійних членів Ради Безпеки на дворічний термін». Наведені положення статуту, які є незмінними з моменту прийняття, на сьогодні грубо порушуються, адже місце постійного члену замість нині неіснуючого СРСР, займає росія, яка досі офіційно не вступила до цієї міжнародної організації. Відповідно до положень ст. ст. 3-6 статуту ООН, «прийом будь-якої миролюбної держави в Члени Організації здійснюється постановою Генеральної Асамблеї за рекомендацією Ради Безпеки» [10]. Водночас щодо РФ, що вийшла з Договору про утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік, жодного рішення ані про вступ РФ до ООН, ані про обрання її до Ради Безпеки Генасамблея не ухвалювала. Така ситуація є порушенням статуту та усталеної практики. Зокрема, після зміни влади в Китаї в 1949 році, Китайська Народна Республіка понад двадцять років підтверджувала, що вона по суті і є Китаєм, лише зі зміненим політичним режимом та найменуванням. Генеральна Асамблея ООН тільки в 1971 році більш як двома третинами голосів прийняла рішення на користь КНР «Відновлення законних прав Китайської Народної Республіки в Організації Об'єднаних Націй» [12].

Наведена ситуація на сьогодні має негативні наслідки, що ставить під сумнів ефективність не лише Ради Безпеки, а й ООН як провідної міжнародної організації, що забезпечує мир та міжнародну безпеку. Досить яскраво це виявляється під час ухвалення рішень Ради Безпеки щодо врегулювання міждержавного конфлікту, яке є обов'язковим для виконання державами-членами. Відповідно до положень ст. 27 Статуту ООН «кожен член Ради має один голос. Для прийняття рішень з питань діяльності ООН потрібно дев'ять голосів, включаючи голоси всіх п'яти постійних членів Ради» [10]. Наведене положення є так званим «правилом одностайності великих держав» або правом вето. Постійні члени мають право блокувати будь-яку суттєву резолюцію Ради Безпеки, включно з тими, що стосуються прийняття нових держав-членів до Організації Об'єднаних Націй або кандидатів на посаду Генерального секретаря. Проте, право вето не поширюється на питання, які виносяться на голосування на Генеральній Асамблеї чи екстрених спеціальних сесіях Генеральної Асамблеї. Варто відзначити, що право вето в процес прийняття рішень Ради Безпеки було утверджене у якості врахування негативного досвіду Ліги Націй. У наведеній міжнародній організації правом вето був наділений кожен член Ради, що призводило до відсутності консенсусу між державами та фактичній неможливості практичного досягнення миру та безпеки.

Згідно із статистичними відомостями, з моменту заснування ООН усі постійні члени різною мірою застосовували право вето на непроцедурні рішення Ради Безпеки. Зокрема, СРСР/росія наклали 119 вето, 35 з них стосувалися заявок на членство в ООН у перші роки організації. Сполучені Штати Америки наклали перше зі своїх 82 вето 17 березня 1970 року, тоді СРСР наклали вето на 80 проєктів резолюцій. Франція та Сполучене Королівство не наклали вето з 23 грудня 1989 року, коли разом зі Сполученими Штатами вони перешкодили Раді Безпеки засудити вторгнення США до Панами. Сполучене Королівство вперше застосувало своє право вето 30 жовтня 1956 року під час Суецької кризи та наклало 29 вето, перш ніж припинити використання права вето наприкінці 1989 року. Франція вперше застосувала своє право вето у червні 1946 року щодо іспанського питання і наклало загалом 16 вето до кінця 1989 року. Оскільки Китайська Народна Республіка зайняла місце, яке раніше займала Китайська

Республіка в 1971 році, вона використовувала право вето лише 16 разів [1].

Використання права вето з 2000 року свідчить про зміни в моделях голосування серед постійних членів. Китай активніше застосовував своє право вето – 13 із 16 його вето було накладено з 2000 року – і в кожному з цих випадків він робив це з росією. Разом з росією Китай наклав вето на резолюції щодо М'янми та Зімбабве в 2007 і 2008 роках, а решта 11 вето в цей період були на резолюції, пов'язані із Сирією. З 2000 року росія наклала вето на 28 проектів резолюцій, 16 щодо Сирії та чотири щодо України. Окрім того, рф також наклала вето на резолюції щодо 20-ї річниці геноциду в Сребрениці, Грузії, санкцій Ємену, Венесуели, клімату та безпеки. Франція та Сполучене Королівство не використовують право вето з 1989 року, натомість Сполучені Штати Америки продовжують використовувати своє право вето – 14 разів з 2000 року, причому всі резолюції, крім двох, стосувалися ізраїльсько-палестинського конфлікту. У 2002 році вона наклала вето на резолюцію щодо Боснії та Герцеговини, а останнє вето було на резолюцію щодо боротьби з тероризмом у серпні 2020 року [1].

Відповідно до наведених даних, можливість застосування права вето здійснює негативний вплив на здатність Ради Безпеки розглядати найсерйозніші порушення Статуту ООН і міжнародного права. Зокрема, щодо Сирії застосування права вето заблокувало засудження Радою Безпеки атак із застосуванням хімічної зброї, закрило механізм розслідування хімічної зброї та перешкодило передачі справи до Міжнародного кримінального суду. Щодо «ситуації на Близькому Сході, включаючи палестинське питання», вето запобігло засудженню будівництва незаконних поселень і застосування насильства проти палестинців. Відносно України застосування права вето має негативні наслідки з початку російсько-української війни в 2014 році. Зокрема, 15 березня 2014 року росія наклала вето на резолюцію Ради Безпеки ООН, в якій засуджувався запланований на 16 березня так званий «референдум» у Криму про відокремлення від України [7]; 29 липня 2015 року росія заветувала проєкт резолюції Ради Безпеки ООН щодо створення трибуналу по МН17 [6]; 25 лютого 2022 року росія заблокувала резолюцію із засудженням свого військового нападу на Україну [8]; 30 вересня 2022 року наклала вето на загальне рішення, яким засуджувались незаконні так звані «референдуми» про «приєднання» українських територій до рф [9].

З огляду на відсутність механізму додання права вето та необхідність захисту України від російської агресії Генеральна Асамблея ООН ухвалила п'ять резолюцій, які безпосередньо стосуються війни в Україні. Перша, яка набрала 141 голос, розширювала невдалу резолюцію Ради із засудженням агресії росії проти України. Друга була присвячена гуманітарним наслідкам російської агресії проти України, набравши 140 голосів. Третя резолюція, яку підтримали 93 країни-члени, призупинила членство росії в Раді ООН з прав людини [5]. Четверта резолюція, яка набрала 143 голоси, засудила незаконну анексію росією території чотирьох областей України [2]. П'ятою резолюцією, за яку проголосували 94 країни-члени, визнається необхідність створення міжнародного механізму відшкодування збитків, завданих Україні рф та надаються рекомендації державам щодо створення міжнародного реєстру збитків [3].

Наведене підтверджує тезу багатьох науковців та практиків про гостру необхідність реформування можливості застосування права вето в Раді Безпеки ООН. Л. Дорош та С. Охремчук у своєму доробку систематизували існуючі наукові пропозиції щодо відповідного реформування Зокрема, вчені зазначають, що ними є:

- «ухвалення рішень у Раді Безпеки ООН консенсусом усіх членів;
- добровільна відмова постійних членів Ради Безпеки ООН від використання свого права вето у випадках учинення міжнародних злочинів (геноцид, злочини проти людства та масштабні військові злочини);
- дозвіл на застосування права вето в разі, якщо проти рішення водночас проголосували два або більше постійних членів Ради Безпеки ООН;
- дозвіл застосування права вето виключно щодо питань, передбачених гл. VII Статуту ООН («Дії щодо загрози миру, порушень миру й актів агресії»);
- уведення можливості подолання права вето двома третинами голосів складу Ради Безпеки ООН;
- ліквідація права вето загалом» [4, с. 22–23].

Окрім того, питання реформування процедури рішень у Раді Безпеки, в тому числі із застосуванням права вето, також розглядалось Робочою групою з питань справедливого представництва та збільшення членства в Раді Безпеки та інших питань.

У звіті останньої побічно констатується «дражливий і політичний характер права вето постійних членів Ради Безпеки ООН і наголошується на необхідності обережно підходити до винесення його на розгляд». Попри висловлювання пропозиції про збереження можливості застосування права вето у існуючому вигляді, у наведеному звіті також запропоновано варіанти його реформування, зокрема:

- «нові постійні члени Ради Безпеки ООН мають отримати ті самі повноваження та привілеї, що і чинні постійні члени;
- наділення нових постійних членів Ради Безпеки ООН правом вето з одночасним установленням обмежень для застосування права вето як новими, так і чинними членами;
- не наділення нових постійних членів Ради Безпеки ООН правом вето;
- нові постійні члени Ради Безпеки ООН повинні висловити готовність отримати цей статус без отримання права вето або ж бути згодними застосовувати право вето до завершення процедури періодичної оцінки розширеної Ради» [11, с. 195].

Проаналізувавши всі окреслені пропозиції, вважаємо, що з огляду на всю складність міжнародних відносин, сформувати ідеальну систему забезпечення миру та безпеки в рамках Ради Безпеки ООН дуже складно. Тому, насамперед, потрібно зосереджувати зусилля на усуненні суб'єктивності в процесі прийняття рішень, які стосуються врегулювання інтернаціональних конфліктів. Щоб миротворче рішення не було заблоковано однією із сторін спору з огляду на власні інтереси, доцільно запровадити процедуру подолання права вето двома третинами голосів усіх членів Ради Безпеки ООН. Видається, що таким чином можна буде ліквідувати негативний прецедент, за яким держава-агресор, постійний член вказаного органу, блокує допомогу зі сторони міжнародної спільноти державі, яка справедливо обороняється, та ускладнює можливість притягнення першої до відповідальності. На сьогодні такі дії вчиняє росія щодо України, водночас події 2022 року показують, що у подібний спосіб в майбутньому може діяти й Китай, який відверто прагне поширити свій вплив на Тайвань.

Висновки. Резюмуючи всі вище наведені положення, можна зробити висновок, що право вето було передбачено для постійних членів Ради Безпеки з метою ухвалення усіх важливих рішень за підтримки чи принаймні мовчазної згоди «великих» держав з огляду на невдалий досвід консолідуючої безпекової діяльності Ліги Націй. На сьогодні такий підхід демонструє свою архаїчність, негативно впливає не лише на діяльність ООН, а й на процес підтримання й зміцнення миру й міжнародної безпеки, який нею декларується, оскільки ті самі «великі» держави, всупереч міжнародним нормам, вдаються до агресії з метою розширення свого впливу на інші суверенні країни або незаконної анексії інших територій. Для забезпечення ефективності ООН як міжнародної безпекової організації є необхідність запровадження процедури подолання права вето двома третинами голосів усіх членів Ради Безпеки ООН, інакше ця організація може повторити долю своєї попередниці.

Список використаних джерел

1. The United Nations in Hindsight: Challenging the Power of the Security Council Veto. URL: <https://www.justsecurity.org/81294/the-united-nations-in-hindsight-challenging-the-power-of-the-security-council-veto/>.
2. Генасамблея ООН засудила незаконну анексію Росією території чотирьох областей України. URL : https://lb.ua/world/2022/10/12/532409_genasambleya_oon_zasudila_nezakonnu.html.
3. Генасамблея ООН ухвалила резолюцію щодо репарацій Україні від росії. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3614341-genasambleya-oon-uhvalila-rezoluciu-sodo-reparacij-ukraini-vid-rosii.html>.
4. Дорош Л. О., Охремчук С. І. РБ ООН у сучасних умовах: до проблеми пошуку варіантів реформування. *Humanitarian vision*. 2015. Вип. 1. № 2. С. 19–26.
5. Організація Об'єднаних Націй в ретроспективі: виклики для права вето в Раді Безпеки ООН. URL: <https://www.justsecurity.org/81424/the-united-nations-in-hindsight-challenging-the-power-of-the-security-council-veto-ua/>.
6. Росія заблокувала резолюцію РБ ООН щодо створення трибуналу по МН17. URL: <https://www.unian.ua/world/1106268-rosiya-zablokuvala-rezolyutsiyu-rb-oon-schodo-stvorenniya-tribunalu-po-mh17.html>.
7. Росія наклала вето на резолюцію Ради Безпеки ООН про засудження «референдуму» в Криму. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/25298182.html>.
8. Росія проголосувала проти резолюції ООН із засудженням свого вторгнення в Україну. URL : https://lb.ua/world/2022/02/26/506907_rosiya_progolosuvala_proti_rezolyutsii.html.

9. РФ заблокувала резолюцію ООН щодо невизнання анексії. URL : <https://www.dw.com/uk/rosia-vetuvala-rezoluciu-oon-sodo-neviznanna-zmin-kordoniv-ukraini/a-63291432>.
10. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26 червня 1945 року. URL : https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf.
11. Хостюк І. В. Міжнародно-правова проблематика скасування права вето постійних членів Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй. *Актуальні проблеми держави і права*. 2020. № 87. С. 191–197.
12. Шахрайство об'єднаних націй: як викинути росію з місця в Радбезі ООН, яке їй не належить. URL : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/07/27/7143946/>.

Надійшла до редакції 13.12.2022

References

1. The United Nations in Hindsight: Challenging the Power of the Security Council Veto. URL : <https://www.justsecurity.org/81294/the-united-nations-in-hindsight-challenging-the-power-of-the-security-council-veto/>.
2. Henasambleya OON zasudyla nezakonnu aneksiyu Rosiyeyu terytoriyi chotyr'okh oblastey Ukrainy [The UN General Assembly condemned Russia's illegal annexation of the territory of four regions of Ukraine]. URL : https://lb.ua/world/2022/10/12/532409_genasambleya_oon_zasudila_nezakonnu.html. [in Ukr.].
3. Henasambleya OON ukhvalyla rezolyutsiyu shchodo reparatsiy Ukraini vid rosiyi [The UN General Assembly adopted a resolution on reparations to Ukraine from Russia]. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3614341-genasambleya-oon-uhvalila-rezoluciu-sodo-reparacij-ukraini-vid-rosii.html>. [in Ukr.].
4. Dorosh, L. O., Okhremchuk, S. I. (2015) RB ООН u suchasnykh umovakh: do problemy poshuku variantiv reformuvannya [The UN Security Council in modern conditions: to the problem of finding options for reform]. *Humanitarian vision*. Issue 1. № 2, pp. 19–26. [in Ukr.].
5. Orhanizatsiya Ob'yednanykh Natsiy v retrospektyvi: vyklyky dlya prava veto v Radi Bezpeky OON [The United Nations in Retrospect: Challenges to the Veto Power in the UN Security Council]. URL: <https://www.justsecurity.org/81424/the-united-nations-in-hindsight-challenging-the-power-of-the-security-council-veto-ua/>. [in Ukr.].
6. Rosiya zablokuvala rezolyutsiyu RB ООН shchodo stvorenniya trybunalu po MH17 [russia blocked the resolution of the UN Security Council on the creation of a tribunal on MH17]. URL: <https://www.unian.ua/world/1106268-rosiya-zablokuvala-rezolyutsiyu-rb-oon-schodo-stvorenniya-tribunalu-po-mh17.html>. [in Ukr.].
7. Rosiya naklala veto na rezolyutsiyu Rady Bezpeky OON pro zasudzhennya «referendumu» v Krymu [Russia vetoed the UN Security Council resolution condemning the "referendum" in Crimea]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/25298182.html>. [in Ukr.].
8. Rosiya proholosuvala proty rezolyutsiyi ООН iz zasudzhennyam svoho vtorhennya v Ukrainu [Russia voted against the UN resolution condemning its invasion of Ukraine]. URL : https://lb.ua/world/2022/02/26/506907_rosiya_progolosuvala_proti_rezolyutsii.html. [in Ukr.].
9. RF zablokuvala rezolyutsiyu ООН shchodo nevyznannya aneksiyi [The Russian Federation blocked the UN resolution on non-recognition of the annexation]. URL : <https://www.dw.com/uk/rosia-vetuvala-rezoluciu-oon-sodo-neviznanna-zmin-kordoniv-ukraini/a-63291432>. [in Ukr.].
10. Statut Orhanizatsiyi Ob'yednanykh Natsiy vid 26 chervnya 1945 roku [The Charter of the United Nations Organization of June 26, 1945]. URL : https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf. [in Ukr.].
11. Khostyuk, I. V. (2020) Mizhnarodno-pravova problematyka skasuvannya prava veto postiynykh chleniv Rady Bezpeky Orhanizatsiyi Ob'yednanykh Natsiy [International legal problems of the cancellation of the right of veto of the permanent members of the Security Council of the United Nations]. *Aktual'ni problemy derzhavy i prava*. № 87, pp. 191–197. [in Ukr.].
12. Shakhraystvo ob'yednanykh natsiy: yak vykynuty Rosiyu z mistysya v Radbezi ООН, yake yiy ne nalezhyt' [Fraud of the United Nations: how to throw Russia out of a place in the UN Security Council that it does not belong to]. URL : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/07/27/7143946/>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Vasyl Slipeniuk. The issue of reforming the possibility of using the right of veto in the UN Security Council. The article is devoted to highlighting the problems of reforming the possibility of applying the right of veto in the UN Security Council. In particular, it's revealed the tasks and powers of the UN Security Council as the only body of this international organization, which is authorized to make decisions binding on all member states. It is emphasized on the illegality of russia's presence in the Security Council and the UN.

Detailed attention is paid to the process of decision-making of the Security Council and the right of veto of permanent members of this body. The main cases of application of the last point, in particular, in the relations in russian-Ukrainian war, are analyzed. A conclusion was made about the

archaic nature of the right of veto and its negative impact on the activities of the UN and the process of maintaining and strengthening peace and international security in view of the violation of the norms of international law by the «big» states – permanent members of the Security Council and the commission of aggression in order to expand their influence on other sovereign countries.

Existing views on the necessity and options for reforming the possibility of applying the veto right in the UN Security Council are summarized. It was emphasized that the relevant changes are necessary to preserve the status of the UN as an effective international organization in the field of ensuring peace and international security. In order to eliminate subjectivism in the decision-making process regarding the settlement of international conflicts, it is proposed to introduce a procedure for overcoming the right of veto by two-thirds of the votes of all members of the UN Security Council.

Keywords: *reformation, right of veto, Security Council, UN, peace, international security.*

УДК: 341.231.14(477)

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-6-284-289

Віктор ФІЛАТОВ©

кандидат юридичних наук, доцент
(Університет митної справи та фінансів,
м. Дніпро, Україна)

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ЄС У СФЕРІ ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ

Проаналізовано міжнародно-правові акти ЄС у сфері перехідного правосуддя. Акцентовано на тому, що практичне застосування моделі перехідного правосуддя відбувається на підставі міжнародно-правових актів, які сформовані на глобальному та регіональному рівнях. Автор припускає, що міжнародно-правові акти ЄС у сфері перехідного правосуддя мають ідеологічне значення та слугують еталоном для постконфліктного розвитку держави, оскільки через міжнародно-правові механізми відбувається правовідновлення та розвиток правової системи. Доведено, що нормотворчість ЄС індивідуалізована на рівні окремих категорій осіб (жертви конфлікту, переміщені особи, винні особи). Зазначено, що в межах ЄС сформована система міжнародно-правових актів, яка стосується питань перехідного правосуддя. Встановлено, що нормотворчість ЄС у цій сфері є достатньо обмеженою, оскільки переважно йдеться про документи, в яких визначені загальні засади участі європейських інституцій в перехідних процесах. Вказано на надмірну політизованість питань перехідного правосуддя в нормотворчості європейських інституцій.

Ключові слова: *громадянське суспільство, європейські інституції, захист прав людини, міжнародно-правові акти, нормотворчість, перехідне правосуддя, постконфліктні держави.*

Постановка проблеми. Практичне застосування моделі перехідного правосуддя відбувається на підставі міжнародно-правових актів, які сформовані на глобальному та регіональному рівнях. Особливу роль у процесах миробудування відведено європейським інституціям, які беруть участь у перехідних процесах. З огляду на це, є потреба комплексного аналізу нормотворчості ЄС у сфері перехідного правосуддя. На сьогодні в теорії міжнародного права бракує таких досліджень, що ускладнює процес імплементації необхідних міжнародно-правових механізмів в національне законодавство України.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання ролі ЄС у перехідних процесах в різні часи вивчали: І. Богінська, Ісаак Байор, Лаура Девіс, Тімо Квінт, Джеймс Рон, Роланд Паріс, М. Міхейченко та інші вчені. Однак спеціальних досліджень нормотворчості ЄС у межах концепції перехідного правосуддя досі не проводилося, що вказує на актуальність вибраної теми дослідження.

Метою статті є комплексний аналіз системи міжнародно-правових актів ЄС у сфері перехідного правосуддя.

Виклад основного матеріалу. У межах цього дослідження ми по чергово аналізуватимемо окремі міжнародно-правові акти ЄС та визначати їхню роль у перехідних